

Josef Pleskot: Péče o krajinu je v rukou nás všech

O unikátním projektu obnovy postindustriální krajiny v Ostravě a roli krajinářského architekta v naší současné společnosti. O tom, že u nás jde dělat velkorysé projekty, stačí „jen“ mít vizi, talent, odvalu hledat a jít vlastní cestou. Něco tak velkého se však neobejde bez vzájemné spolupráce šikovných lidí z různých oborů.

T: Kateřina Čadková

F: Tomáš Souček

Když jste Dolní oblast Vítkovic navštívili poprvé a provázel vás jí pan Světlík, dokázal byste si v tu chvíli představit, že za pár let to bude místo, kam ročně přijde 1,6 mil. lidí?

První návštěva DOV byla v roce 2007, ta mě k práci nevyprovokovala. Zaujal jsem spíše neutrální postavení. Viděl jsem, že jde o obrovskou práci, na kterou jsem v tu chvíli neměl dost času a ani sil. Výzvu pana Světlíka jsem vyslechl až v roce 2009, kdy ve mně nějak vše uzrálo. Práci jsem přijal a cele se do ní ponořil. Přestože mým prvním úkolem byl plynojem, současně jsem se začal zabývat celkem. Hned na samém počátku jsem panu Světlíkovi předložil ideu živého města, DOV jako integrální součásti celé Ostravy. Nebylo potřeba jej dlouze přesvědčovat, měl ji také, jen pro ni neměl konkrétní podobu. Po jejím naprosto neformálním schválení vše začalo s velkou vervou. Za pět let se udělalo zásadní množství práce, při níž jsem na žádné

rekordy v návštěvnosti ani nepomyslel, ale pan Světlík ty ambice myslím měl. Pracoval na tom.

Jak výsledek s odstupem deseti let hodnotíte?

Práce je dobře začatá, fundamenty jsou pevné, ale je potřeba pokračovat. Nějakých pět let se trochu stojí na místě, možná je to i logické, je potřeba si něco odžít, ale práce není ještě zdaleka hotová. Pan Světlík i já to dobře víme. Areál je zcela otevřen, ale stále velmi pokulhává živé spojení s celým městem.

Odras na zrcadlové fasádě Světa techniky v DOV působí jako odkaz, zvýraznění něčeho. Co bylo vaším záměrem?

Hlavní zrcadlová fasáda Světa techniky je do pravoúhlého rastru DOV postavena diagonálně, pod úhlem čtyřicet pět stupňů. Zcela spekulativně tím byl v zrcadlové ploše 125 × 12,5 m získán obraz vnímatelný od směru hlavního příchodu, který z jedné poloviny ozrcadluje industriální aparaturu a z druhé poloviny čistou přírodu, která v DOV vznikla ve formě náletu a stala se opečovávanou. V tomto obraze jsem chtěl připomenout to, na čem stojí naše civilizace, z čeho plyne naše bohatství. Na jedné straně z poznání přírody a přírodních zákonů a na druhé straně ze schopnosti toho všeho využít. Poznávání světa a věda spolu s technickou kreativitou zobrazeny na jedné ploše mohou podněcovat přemýšlení třeba i o rovnováze. Nebude-li udržena, co se stane? Určitě jedno z palčivých témat naší přítomnosti.

Jak se vám spolupracovalo se Zdenkem Sendlerem a jeho týmem? Byla střešní zahrada Světa techniky vaším společným návrhem, nebo jste do toho příliš nezasahoval?

◀ První analýza Josefa Pleskota po návštěvě DOV v roce 2007



F: AP Ateliér





Zrcadlová fasáda
Světa techniky od
AP atelieru

Jedním slovem skvěle. Střešní zahrada Světa techniky byla vždy jeho nedílnou součástí včetně jejího edukativního poslání. Konkrétní podobu jí však vtiskl Zdenek se svými spolupracovníci a učinili to výborně.

Jak vnímáte profesi krajinářského architekta?

Zcela obecně: péče o krajinu je dnes veledůležitou disciplínou, ale kdo je vlastně krajinářský architekt? Je vůbec možné v rámci jednoho oboru obsáhnout celou šíři problémů? Na základě zkušenosti, kterou jsem udělal v loňském roce v rámci zkoumání Parukářky, jednoho rezidua krajiny v Praze, jsem pochopil, kolik otázek musí vznést přírodovědec (Jiří Sádlo), kolik jich dokáže zformulovat tzv. zahradní architekt nebo krajinář (Zdenek Sendler) a kolik otázek může mít na srdci architekt (já a mí spolupracovníci) a další konzultanti. Zdálo se mi, že tento jistě neúplný, ale přece jenom už dost pestrý tým byl alespoň do určité míry schopen formulovat krajinářsko-architektonický problém toho kousku krajiny.

A jiný příklad. Zcela nedávno jsem měl možnost navštívit kousek země, jehož úpravu pro dotační titul navrhl krajinářský architekt. Přestože jsem rozpoznával uvědomělou aplikaci ekologických poček, měl jsem pocit, že jsem v krajině, která není na straně člověka a ani na straně flóry a fauny. Zažíval jsem pocit nějakého nedorozumění a neporozumění. Ale abych to trochu odlehčil: Jedna paní bez jakéhokoliv oborového vzdělání se rozhodla, že osází kus holého dálničního svahu před okny svého domu. Nejenom že ho osázela, ale pravidelně o něj pečuje. Podařilo se jí vytvořit kousek krajiny, který

má charakter něčeho, co je správné a má to již i energii určitého biotopu... Z toho možná vyplývá, že vše nemusí být až tak nezvládnutelné, jak jsem líčil v úvodu odpovědi. Starost a péče o krajinu je bezesporu v rukou nás všech. Jen by bylo dobré, abychom všichni táhli za jeden konec provazu, abychom alespoň podobně chápali smysl toho všeho starání.

Patříte mezi nejvýznamnější české architekty, vaše stavby pravidelně reprezentují českou architekturu na mezinárodních přehlídkách, snažíte se o kontinuitu, navázání tradic, o autenticitu a sebevědomí české architektury. Myslíte, že už se to v současnosti daří?

Zda jsme již našli vlastní cestu, si nejsem zatím úplně jistý, ale hledáme ji, to cítím. Je málo teoretiků, kteří nám v tom pomáhají, někdo se musí srozumitelně pokoušet převádět všechny pokusy na společného jmenovatele. Také politici jsou v těchto věcech stále velmi zaostalí.

V Písku máte rodný dům, který postavil ještě váš děda. Jaká je tam zahrada, máte v ní zachovaný otisk práce svých předků, třeba staré stromy, květiny?

V naší zahradě je možné najít otisk všech generací, které ji budovaly. Modelace terénu je prakticky nezměnná, staré stromy tvoří její rostlinný základ. Například i rebarbora roste asi osmdesát let na stejném místě. Mohutné břechtanové pokryvy... Dokonce i špenát je stále tentýž... Ale samozřejmě mnohé bylo přidáno, jinde zase redukováno. Vítány jsou nálety, když obsazují vhodná místa. ■

Ing. arch. Josef Pleskot

Jeden z nejznámějších a nejrespektovanějších českých architektů nejen u nás, ale i v zahraničí. Jeho práce se vyznačuje v řešení široké škály zakázek od rodinných domů, přes veřejné stavby až po rozsáhlé bytové, administrativní či výrobní areály. V roce 1991 založil vlastní kancelář AP atelier, která sídlí v prostorách bývalé továrny Adolfa R. Pleskota v pražských Holešovicích. (Iniciály architektova dědečka se také skrývají v názvu atelieru.) Je členem Spolku výtvarných umělců Mánes.